

СТАНОВИЩЕ

от Член-кореспондент на БАН, проф. д.а.н. арх. АТАНАС КОВАЧЕВ,
Ръководител катедра „Архитектура и урбанистика“,
при Варненски свободен университет „Черноризец Храбър, Варна
Ръководител на „Проектен център“
при Лесотехнически университет, София

ОТНОСНО:

Материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „ДОЦЕНТ“ по Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) към сектор „Изобразителни изкуства“ на Института за изследване на изкуствата (ИИИЗк.) при Българската академия на науките (БАН) по :

- научна специалност „Теория и история на архитектурата“ (дигитализация и архитектурно наследство“).

Рецензията е разработена в качеството ми на:

- Член на Научното жури определено със Заповед N 474-РД от 25.07.2024 г. на основание чл. 4, ал. 1, 2 и 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) (ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г., и последвали изменения и допълнения), Глава трета, раздел III, чл. 57 (1-4) от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и решение на Научния съвет на Института за изследване на изкуствата (Протокол N 7, т. 2, от 19.07.2024 г.);

В конкурса за „Доцент“, обявен за нуждите на Сектор „Изобразителни изкуства“ на Института за изследване на изкуствата (ИИИЗк.) при БАН участва един кандидат – гл.ас. д-р арх. **ДИМИТРИНА ПОПОВА.**

1. КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ

Кандидатът д-р арх. Димитрина Попова е завършила Университета по архитектура, строителство и геодезия в София, през 2000 г. Придобива степен Магистър по архитектура с дипломен проект към катедра Обществени сгради на

Архитектурен факултет. Следва период на архитектурна практика в различни проектантски бюра в екип и самостоятелно, с рег. номер от КАБ 03724. През 2011 г. след конкурс става редовен докторант в Института за изследване на изкуствата - БАН. На 29 септември 2024 г. преминава успешната защита на дисертационния й труд за придобиване на ОНС Доктор. От май 2015 г. до сега тя заема академична длъжност главен асистент в същия институт. Участвала е в три научно-изследователски проекта към ННП „Българистика“, Наследство БГ-Интерактивна карта на изкуствата в България и към Фонд Научни изследвания.

2. НАУЧНА И НАУЧНО-ПРИЛОЖНА ДЕЙНОСТ

В конкурса гл.ас. д-р арх. Димитрина Попова представя научна продукция след защитата на дисертационния си труд на тема: **Граници на намеса на Римската империя чрез архитектурата в Тракия** (защитен през 2014 г.), т. е. за периода 30.09.2014 – 18.08.2024 г.

Класификацията на публикациите на кандидатката могат да бъдат представени по следния начин: Общ брой – 21. От тях: 10 бр. публикувани статии; 10 бр. доклади и 1 глава от книга.

По отношение на статиите и докладите класификацията има следния вид :

- **по място на публикуване:** статии в чуждестранни списания – **1 бр.**; статии в национални списания – **9 бр.**; доклади в трудове на национални научни конференции – **1 бр.**; доклади в трудове на международни научни конференции – **9 бр.**
- **по езика, на който са написани:** на английски език – **6 бр.**; на български език – **15 бр.**;
- **по брой на съавторите:** самостоятелни - **20 бр.**; с един съавтор – **1 бр.**

По отношение на докладите класификацията има следния вид: общо: 10 бр. отпечатани.

Гл. ас. д-р арх. Димитрина Попова участва в конкурса с разработена и публикувана Монография **„Архитектурното наследство в заснемания на къщи от XIX век.“** с подзаглавие **„Анализ и дигитализация на архив „Архитектура“ на Института за изследване на изкуствата“.**

Тя „представлява сериозен съвременен анализ на колекция от архитектурни документи – част от архитектурния архив на Института за изследване на изкуствата към Българската академия на науките. Дигитализацията на документите и метода на изследване водят до едно ново представяне и анализиране на архитектурното пространство. Особен интерес представлява изследването на разрушени, напълно унищожени къщи, за които единствени свидетели са само чертежите. Графиката на изобразяване чрез дигитална реконструкция пре-повтаря строителството в реална среда. Триизмерните дигитални реконструкции предоставят нови възможности за изследване данните на архитектурния архив“ (по рецензия на проф. д.а.н. арх. Маргарита Харбова). Книгата е ясно структурирана и илюстрирана. Библиографията в края на труда е полезна на интересуващите се по разглежданите проблеми.

Сред по-значимите публикации може да се акцентира на:

- **Попова, Dimitrina. 2023.** Digital Reconstruction of Lost Architectural Heritage on the Case Study of Two 19th Century Houses. Proceedings of the Thirteenth International Conference Digital Presentation and Preservation of Cultural and Scientific Heritage, 13, Institute of Mathematics and Informatics – BAS. ISSN:1314-4006, DOI:<https://doi.org/10.55630/dipp.2023.13.11>, стр. 117-126, (индексирана в Scopus и Web of Science)
- **Попова, Димитрина. 2024.** Архитектурното наследство в колекция от архитектурни заснемания от периода 1949-1962: идеология, правила, практика. Изкуствоведски четения 2023. Модул Ново изкуство. Метаморфози, Институт за изследване на изкуствата, БАН. ISSN:1313-2342, стр. 196-204. (индексирана в Web of Science)
- **Попова, Димитрина. 2023.** Изследване върху дигитални архивни колекции от заснети къщи от 19 век. – Културно-историческо наследство: опазване, презентация, дигитализация, том 9, брой 2, Институт по математика и информатика, БАН. ISSN:2367-8038, стр.72-83. DOI:<https://www.doi.org/10.55630/KINJ.2023.090205>. (реферирана в ERIH PLUS)
- **Попова, Димитрина. 2022.** Триизмерна дигитална реконструкция на изчезнали къщи и пространственият им анализ във виртуална реалност по примера на бейската къща на Тулешко в Берковица. –Проблеми на из-

куството, брой 4, Институт за изследване на изкуствата, БАН, ISSN:0032 – 9371, стр. 66-77.(реферирана в *ERIH PLUS*)

Те са отпечатани в различни издания и издателства, сред които са:

- Институт за изследване на изкуствата- БАН и Институт по математика и информатика – БАН.

ОБОБЩЕНО:

Представените в конкурса **научни публикации** (публикувани и приети за печат) **отговарят** на профила на научните изследвания на кандидата в конкурса и са свързани с теорията на архитектурата, и конкретно с дигитализацията и архитектурното наследство. Те са **отпечатани** в научни издания у нас и в чужбина и в Сборници от научни форуми, благодарение на което са станали достояние на научната общност и на всички, които имат отношение към разглежданите проблеми, т.е. получили са гражданственост след апробирането им. Разработените трудове представят кандидата в конкурса като учен-изследовател и са свидетелство за познаване на теорията и практиката в изследваната област. В тях гл.ас. д-р арх. Димитрина Попова показва способност да анализира проблеми, да прави обобщения и изводи с научни и научно-приложни приноси.

3. УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Гл.ас. д-р арх. Димитрина Попова участва в учебно-преподавателската работа през последните години в Университета по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ), гр. София (2015, 2016) и Европейския политехнически университет (ЕПУ), гр. Перник. (2015 г, 2016 г, 2022 г, 2024 г.).

По-конкретно тя е извеждала занятия - лекции и упражнения по следните дисциплини:

- Упражнения по курс „Архитектура“ за Магистърска програма Строителство на сгради и съоръжения в УАСГ, вкл. англоезично обучение;
- Упражнения и лекции за курс „Архитектура“ за Бакалавърска програма по Строително инженерство, ЕПУ, англоезично обучение;
- Лекции за курс „Опазване на архитектурното наследство“ за Магистърска програма по архитектура, ЕПУ, англоезично обучение;
- Лекции за курс „Естетика“ за Магистърска програма по архитектура, ЕПУ, англоезично обучение.

4. ОТРАЖЕНИЕ НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ НА КАНДИДАТА В ЛИТЕРАТУРАТА (ИЗВЕСТНИ ЦИТИРАНИЯ)

Гл.ас. д-р арх. Димитрина Попова е представила справка за рецензии, отзиви и цитирания на нейни научни публикации от други автори. Тя има **2 броя рецензии** за монографията си **„Архитектурното наследство в заснемания на къщи от XIX век.“ (Анализ и дигитализация на архив „Архитектура“ на Института за изследване на изкуствата“.**

Арх. Димитрина Попова е представила списък с общо **10 бр.** цитирания и рецензии за реализирани авторски продукти в специализирани издания в областта на архитектурата и дизайна.

Кандидатът в конкурса има **3 броя** цитирания на статии и доклади – **1 бр.** цитирания в чужбина в индексирано списание в Scopus и Web of Science и **2 бр.** цитирания у нас от различни автори.

Като се има предвид, че те са направени през периода след 2014 г., може да се констатира, че е „разпознаваема“ чрез своите публикации в научния свят.

5. ПРИНОСИ (научни, научно-приложни, приложни)

Със своята научна продукция гл.ас. д-р арх. Димитрина Попова прави приноси с научен и научно-приложен характер.

Сред най-важните приноси маркирам следните:

- Кандидатът тества и показва как дигиталните бази данни водят до нови методи на изследване и нови резултати. Конкретно чрез количествени стойности извежда качествени параметри на колекция от архитектурни заснемания на старинни къщи.
- Авторът определя критерии за оценка за пълнота на архивните данни от архив „Архитектура“. Той дава представа за нивото на завършеност на заснемането спрямо съставената типология на заснеманията през 50-те години на XX век: съкратено и пълно заснемане.
- За първи път се предприема триизмерна дигитална реконструкция на несъществуващи сгради, за които има безспорни доказателства под формата на архивна архитектурна документация.
- Съставя методология в два компонента, която дава възможност да се попълнят чрез дигиталната реконструкция липсващи портрети от родословно дърво на жилищната архитектура от XIX век по българските земи.

- Публикувани са комплексни данни за архитектурата на къщи от Берковица, Тетевен и Етрополе. Информацията от архитектурните заснеманията е допълнена от автора с фотографии, спомени на съвременници, събрани административни документи за къщите в регионални музеи
- Създадени са пет триизмерни дигитални къщи с висока степен на автентичност. Новата медия на виртуалната реалност отваря нов хоризонт за преосмисляне на архитектурното наследство
- В сравнителен анализ д-р арх. Димитрина Попова разглежда предимствата и предизвикателствата на реконструкцията представена в: двуизмерен образ, видеоанимация, 360-градусови панорами и виртуалната реалност.

ОБОБЩЕНО:

Характерът на научните приноси могат да се отнесат към:

- обогатяване на съществуващите знания чрез получаване на потвърдителни факти, както и получаване и доказване с нови средства на съществуващи факти и проблеми;
- приложение на научни постижения чрез внедряване на резултатите в реалната учебна практика – в лекции и упражнения.

6. ОЦЕНКА НА ЛИЧНИЯ ПРИНОС НА КАНДИДАТА

Преобладаващия брой от публикациите на гл.ас. д-р арх. Димитрина Попова са разработени самостоятелно, което показва, че те са лично дело на кандидата в конкурса.

7. ПРЕПОРЪКИ

- Към гл.ас. д-р арх. Димитрина Попова имам **препоръка** да продължи в бъдещата си работа разработването и публикуването на **научни студии и статии в научни издания у нас и в чужбина в реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни и особено в издания с Импакт Фактор**. Увеличаването на научната ѝ продукция в количествено отношение и публикуването на материали в авторитетни научни издания ще позволи постигане на по-висока цитируемост в българската и чуждестран-

ната научна литература, което ще ѝ донесе признание на учен с позиции и място в професионална област, в която работи.

8. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

До разработването на Становището не познавах лично кандидата в конкурса - гл.ас. д-р арх. Димитрина Попова, освен по някои нейни публикации. Запознах се подробно с научната ѝ продукция при работата по изготвяне на Становището. Смятам, че тя е подготвен учен в областта в която работи.

9. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В конкурса са спазени изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) по отношение както на обявяването му, така и по отношение на представените материали.

Научната дейност на гл.ас. д-р арх. ДИМИТРИНА ПОПОВА съответства на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника към него.

Изпълнени и преизпълнени са наукометричните изисквания по отношение на брой точки по различните показатели.

Във връзка с изложеното по-горе давам своята положителна оценка и препоръчвам на Научното жури да предложи на Научния съвет на ИИИЗК - БАН да избере гл. ас. д-р арх. ДИМИТРИНА ПОПОВА и да заеме академичната длъжност ДОЦЕНТ по научна специалност: *Теория и история на архитектурата (Дигитализация и архитектурно наследство)*.

Разработил Становището:

.....
**(Член-кореспондент на БАН, проф. д.а.н. арх. АТАНАС КОВАЧЕВ,
Чуждестранен член на Руската академия на архитектурата и строителните науки)**

**София,
08.10.2024 г.**